

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cra.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foiaie bisericească-politică.

Anul XVI.

Blaj, 12 Maiu 1906.

Numărul 20.

După alegeri.

Alegerile s'au terminat.

Cu un rezultat, ce e drept, mai puțin favorabil pentru noi, decât cum speram în rândul trecut, sub impresia proaspătă a biruințelor dela Vinț și dela Ighiu. În loc de 20 deputați cel puțin (câți speram să avem) ne-am ales cu 15. și cu alte două mandate a d-lor Pop de Băsești și Rozvan, cari nu sunt încă cu mandatul în mână, dar au să reușască, la toată întâmplarea.

Putem număra deci 17 deputați naționaliști români, cari vor putea avea de aci încolo clubul lor propriu; adaugem la aceștia încă 12 sârbi și slovaci, ca club al naționalităților, și iată că nu mai e vorbă numai de 2—3 oameni, ci de un grup, de care trebuie să se țină samă.

Un spirit dătător de viață, un geniu cu facla aprinsă a trecut par'că de-asupra capetelor noastre, deodată cu pășirea aceasta declarată și unanimă în campania electorală.

Poporul nostru s'a dovedit și de astădată de o vrednicie rară. La cea dintâi vorbă, a plecat pe urma candidaților nostri, inrolându-se sub steagul lor. Era așa un lucru firesc pentru el, ca să voteze negreșit cu candidatul român, încât știm câteva sate, de pildă, în jurul Blajului, unde alegătorii români în frunte cu preotul, au declarat cu prilejul adunărilor populare, cari au premers alegerii dela Vinț: „Vă mulțămim de onoare D-lor, dar noi nu aveam lipsă de nici o vorbă încurajătoare; mergeam noi și așa pentru candidatul român”.

Ceea-ce ne miră însă din partea presei magiare, este regretul, cu care înregistrează biruința puținilor nostri candidați, în cercuri cu majoritate absolut românească. Până

acum pasivitatea era urgisită de presa magiară, ca o demonstrație împotriva „liberalismului” constituției de astăzi. Românii erau considerați ca trădători de patrie, pentru-că fierb în ascuns planuri tainice, și nu vor să-și spună păsurile lor deschis și cu încredere în dieta țării.

Ei bine, pasivitatea s'a abandonat; am ridicat pe umerii nostri 15 deputați, numai pe ai nostri, căci n'am râvnit, nici n'am cercat să câștigăm nici un vot străin.

Jurnalele opoziționale s'abia acum ca din gura șerpelui, că guvernul a pactat cu Românii; guvernul, de altă parte își spală mâinile ca Pilat și nu vrea să știe de nici un amestec cu „trădătorii patriei”, regretă chiar, că au reușit să între în parlament atâția oameni, cu un program „care nu poate concorda cu susținerea unității statului magiar”.

Ministrul de justiție, în deosebi, amenință chiar într'o convorbire privată — pe care o retractează a doua zi — pe deputații naționaliști, dacă aceștia ar cuteza să obstrueze în dietă, sau să ia o atitudine amenințătoare.

Iată dar, că în lăudata eră a libertății independenștilor „primejdia naționalistă” rămâne ca și mai înainte inspăimântătoarea primejdie, cu care se spărie lumea naivă — și se face reclam „patriotismului”.

Și ne aducem bine aminte încă de unele cântece de sirenă, ce se cântau naționalităților în foia kossuthistă, ce apare în limba românească. Spuneau acolo Kossuth și Apponyi — pe când nu erau încă ministri, bineînțeleș — că în țara aceasta nu va mai fi persecutat nimenea pentru legea lui și limba națională; spuneau mai departe că partidul lor ajuns odată la putere, nu numai, că nu va pune stavilă în calea dezvoltării culturale a naționalităților, ci le va sprijini chiar cu bani din visteria țării.

Pentru ce deputații nostri naționaliști sunt o „primejdie” pentru țară? Crede cineva în vorba asta umflată? Și dacă nu crede, pentru ce descărcarea aceasta de fraze bombastice și cartușe oarbe?

Partidul kossuthist a intrunit la alegerile aceste majoritate absolută.

Pe baza sufragului universal, ce se va introduce în viitoarea sesiune, iarăș vor avea negreșit majoritate absolută. Postulatele lor, cari se referă la uniunea personală, armata proprie și independența vamală — înseamnă o clătinare a temeliiilor dualiste.

În acest caz, care va urma cât mai curund, noi credem, că cea mai trainică garanță pentru bunăstarea țării este: pacea și armonia între popoarele conlocuitoare.

Adevărații agitatori s'o înțeleagă aceasta!

Să tem. — Mișcările electorale și însuflețirea popoarelor nemagiare pentru oamenii din neamul lor, a pus pe gânduri pe pretinșii stăpâni ai zilei. Cu deosebire să uită cu ochi răi magiarii nostri la noi. Mișcarea sănătoasă și însuflețirea curată a poporului român, i-a scos din minți.

Prin pasivitatea noastră ei erau dedați să ne considere de un pământ bun, pentru ideea lor utopică, de a ne face pe toți magiari, iar acum, când începem să ne ridicăm cuvântul și noi, ei să cutremură și încep se fantaseze.

Într'una din zilele trecute foaia soviniștă „Budapesti Hirlep”, scrie între altele următoarele: „N'ași fi crezut nici odată că în Ungaria sunt ținuturi întregi — așa să plânge un nou deputat ungar, eșit învingător cu ajutorul unor români rătăciți — unde Ungaria nu e o realitate, ci o deșartă concepție geografică. Când mi-am primit mandatul, m'au încunjurat alegătorii și m'au întrebat, că cine-i va apăra pe ei de inimiștii lor?”

— Nu vă temeți, pe voi vă va apăra legea și puterea statului magiar. Așa e, dle protopretore? — am zis cătră protopretorele, ce sta lângă mine. Protopretorele nu a zis nimic, și ea să nu înțeleagă românii, mi-a zis ungurește: numai în Dum-

nezeu ne mai putem crede! Singur el nu ni-a părăsit.*

De aci încolo începe să vorbească apoi cronicarul: „În urma învingerilor câștigate în cercurile electorale, naționalitățile nu se vor întări în parlament, ci în acele ținuturi, unde deputații naționaliști și-au câștigat mandatul.

„Lupta în cercuri, după alegerea de deputați, nu se va sfârși, ci va trece mai departe în comune și apoi în comitate. Conducerea comunei va ajunge în mâna naționalităților. Notarul cu simțeminte patriotice va apăra încă puțin interesele locale ale magiarimii, dar după aceea, sau se va supune sorții, sau va cădea. Naționalitățile întărite în comune se vor prezenta în sălile comitatului. Acușele, pările și excepțiunile vor cădea cu droaia asupra acelor oficiali, cari în cercurile lor de activitate, suat luptători puternici ai magiarimii.

„Partidul național în scurt timp, devenind puternic în comitat, cererile conducătoare a comitatelor vor trebui să cedeze. Pe pretorii excepționali nu-i va mai sprijini puternica mână a comitelui, ei vor cădea și în locul lor vor veni bărbați magiari mai înalți, cari nu vor lua în nume de rău, dacă în oficiile de notari și medici cercuali devenite vacante, vor intra bărbați înflăcărați de ai naționalităților. Situația schimbată, va fi pe inspectorii școlari, să fie mai moderați, în urma căreia nu vor mai intra nici în școlile celea mai contrare spiritului magiar. Nizuințele oficialilor în interesul magiarimii, șefii le vor lua în nume de rău. Și astfel societatea magiară mică la număr și slab situată materialicește își va pierde gradat simțul și curajul de a lupta.

„Acțiunea magiară începută cu tărie și urmată și cu ceva succes, va lăncezi pe

incetul și statul unitar magiar va deveni în acele ținuturi o simplă concepție geografică, unde magiarimea ajutor și scut nu poate spera numai dela Dumnezeu.*

Își poate omul închipui, ce ideile poate să aibă un simplu cetitor magiar despre „națiunea magiară unitară“, când însuși deputatul de mai sus, care aparține păturei celei mai inteligente magiare, — vede numai acum, când i-să dă peste degete, că Ungaria, că națiune unitară magiară, nu există, și că e o simplă concepție geografică. Pressa jidovită alimentează mereu ideia magiarizării, făcând astfel imposibilă ori ce apropiere între magiari și naționalități. Coaliția știe că magiarii singuri sunt neputincioși, dar nu are tăria să o mărturisească cu fapte, căci în clipa aceea și-ar pierde terenul. Ori ce înțelegere și ori ce concesiune de drept din partea magiarilor e eschisă. Noi trebuie să ne elupăm dreptarile, avem puterea și trebuie să avem și voia, dacă nu voim să fim timbrați de lași.

În atențiunea preoților. — Se știe, că ultimele sinoade arhidiecezane au hotărât, că din stipendiile de liturgii, ce se vor împărți preoților din partea Ordinariatului, o parte oare-care să se subtragă în favorul fondului subsidiar a preoților. Mai târziu preoțimea arhidiecezană, ales aceia, cari au avut copile în Internatul de fetețe din Blaj, s'au obligat să celebreze anual câte 10—20 liturgii, iar stipendiul convenit să fie reținut pentru fondul de aluminate a Internatului de fetețe, care prin moartea neașteptată a neuitatului său fondator, Mitropolitul Vancea, a rămas fără nici un fond.

Pentru ca să nu fie nici un scrupul, că prin procedura aceasta s'ar atinge dispozițiile S. Congregațiunii a Conciliului, rețe-

ritoare la plinirea liturgiilor manuale, Prea-veneratul Consistor arhiepiscopesc, cerând părerea sacrei Congregațiuni citate, a dispus, ca pe viitor, preoților, cari se vor legitima, că au celebrat liturgiile lor încredințate, li-se vor asigna la Cassa centrală stipendiul întreg, iar ei apoi, vor putea continua și mai departe contribuțiile în favorul fondului de aluminate al Internatului de fetețe, trimițând sumele de bani, destinate acestui fond direct la Cassa centrală, care va cuita orice primire în „Unirea“.

Dispoziția aceasta n'are nici o lipsă de clarificare, e limpede și face posibilă preoțimei noastre îndeplinirea actelor de binefacere, în deplină libertate și cu împăcată conștiință. Iar că sunt foarte bine-folosite contribuțiile acestea, o dovedește împrejurarea, că din fondul Internatului de fetețe au primit în anul școlastic trecut stipendii à 100 cor. 4 fetețe și ajutoare tot de câte 100 cor. alte 10 fetețe, toate copile de preoți arhidiecezani. Iată cea mai fericită aplicare a vorbeii: „ale tale, dintru ale tale!“

Apponyi despre naționalități. — Ministrul instrucțiunii publice, a rostit în Sâmbăta trecută un discurs mai lung, către delegații orașului Jászberény, cari au venit să-i prezinte mandatul. Reproducem partea referitoare la naționalități, în traducerea „Drape-lului“ :

„Stimați prietini! Au ajuns în dietă, în număr mai mare ca până acum, și deputați cari se țin de grupa așa numită naționalistă. Dacă concetățenii de limbă nemaghiară vreau să se valideze în iuptele vieții constituționale maghiare și iau parte la aceste lupte, aceasta nu numai o conzider de o apariție excepțională, ci din contră o conzider de

FEUILLETON.

Rumerii și școala națională croată.

E lucru foarte dureros, că în satele din Istria, nu se află nici până în ziua de astăzi școli, cu toate că ne aflăm în Austria cea cultă. Cu 40—50 de ani înainte exista oare-care școală în satul românesc Susnievița (Frascati), din „Valea arsă“, sub conducerea preotului local, dar cu timpul s'a desființat și școala aceasta. Mai târziu s'a hotărât, ca băieții și fetele, înainte sfintelor Paști, să cerceteze școala în biserică ca să învețe rugăciunile necesare, pentru primirea sfinteii omnească, se înțelege nu în limba maternă, pe care croații o țin de o limbă de nimica, nici în limba latină, ci după zisa croaților, în limba națională croată. Sistemul acesta durează până în prezent. Poporul nostru român din Istria, bazându-se pe legile inviolabile ale imperiului, de mai multe ori s'au hotărât, să ceară școli cu limbă de propunere — română. Așa în anul 1887, unii patrioți, cu dorul de limbă, ce o vorbesc, au început a se îngrijii de soarta lor națională și văzând pericolul cel mare, ce-i amenință, au făcut o petiție către dieta istrieană, prin care cereau, să li-se deschidă școli în limba maternă — română. Neavând nici un rezultat petiția aceasta, în anul următor 1888 românii din Susnievița continuă ideea lor și făcând din nou o petiție către dieta istrieană subscrișă de o mulțime de familii românești. Prin petițiile acestea — pline de adevăr, —

rumerii nu cereau altceva, decât drepturi legitime, de cari se bucură toate naționalitățile din marele imperiu austriac. Petiția din urmă a fost înaintată dietei istriene, de marele nostru susținător și patriot Dr. Antonio Scampicchio, care pe timpul acela era deputat în dietă. După o dezbateră ferverentă între italieni și croați, pusă la vot, a fost primită cu mare majoritate. Hotărârea luată de dietă de a se înființa școli românești în cele opt sate românești, a rămas fără nici un rezultat până în ziua de astăzi. Lucrul e foarte espicabil: neînțelegerile între italieni și croați au fost foarte mari în privința aceasta și mai târziu, când aveam mare necesitate de persoane cu știință, noi românii nu aveam și nici azi n'avem persoane preparate, pentru a face o mișcare mai serioasă. De altă parte noi românii suntem jur împrejur încunjuși de slavi, și încă în parte de acei români slavizați, cari și-au pierdut limba maternă. Ce e și mai rău, printre noi se află și câți-va preoți și propagandiști croați, cari însuflețiți de fanatismul lor, caută să nimecească tot, ce e mai sfânt și scump în neamul nostru românesc. Așa în cât, de câte ori rumerii au avut ocaziune de a cere ceva în favorul românismului, preoții totdeauna au căutat așa atrage prin diferite apucături și corupțiuni pe primarii și pe alți câți-va oameni venali, din satele românești, cari apoi, când era vorba de ceva favoruri românilor istrieni, erau reprezentanții românilor, se înțelege, fără de știrea lor și hotăreau chestia după plăcerea propagandiștilor croați, deși în realitate poporul nu știa nimic despre cele ce se petrec. Așa cred eu, că au introdus croații limba croată,

în biserică noastră *catolică*, fără știrea și învoirea sântului scaun apostolic, ci numai per abuzum, conducând deputați trădători și false. Tot astfel a reușit societatea culturală croată „Ciril și Metodiu“ din Zagrabia, de a edifica în satul Susnievița, o școală croată. Tot prin falsitate și prin mișelie au făcut acei miniștri ai lui Hristos, nenumărate sacrilege naționale, contra uitatului popor rumer din Istria. Diplomația aceasta a misionarilor croați și neinteresarea de noi a confrăților noștri români ne va aduce în abisul peririi.

E aproape jumătate de secol, de când unii români au început a se interesa de ai noștri. Bărbați însuflețiți de tot, ce e românesc și conduși de un dor nesecat de confrății din depărtata Istrie, s'au grăbit a ne cerceta, a ne studia limba, usantele și prin nenumărate promisiuni, că ne vor deschide școli românești, ne-au încurajat la păstrarea limbii strămoșești. Bucuria, ce au simțit-o rumerii, la vederea unui confrate de a lor și de a auzi dulcele grain, vorbit și de oameni cu carte, imi e imposibil, de a o descrie; dar totuși mărturisiri despre simpatiile rumerilor, față de confrății lor, se pot vedea în studiile și amintirile cercetătorilor noștri români. Prezența, limba, încurajarea de conservare, veselia și simpatiile confrăților cercetători față de noi istrieni, nici o cum nu pot să ne facă indiferenți. Toți rumerii au rămas, cu o dulce speranță într'un ajutor pentru lupta de conservare, așa încă unii dintre cercetători au rămas neuitați în amintirea fraților istrieni. Prezența și vizitele dese a confrăților, erau totodată și un document, că nu ne-au uitat, și că se interesează de noi.

o apariție corectă, care trebuie felicitată cu bucurie. numai atunci nu e corectă și imbucurătoare, dacă această participare a lor în viața publică maghiară o validează în mod teroristic, în forma unor agitații, cari de multe ori trec peste granițele legii, ba chiar și ale legalității formale, sau dacă — precum, durere, încă s'a întâmplat în multe cazuri — sprijinesc cu votul lor astfel de program, care nu poate încorda cu susținerea unității statului maghiar și a caracterului național al statului maghiar.

„Dar știm, pretini, avem cauză de îngrijorare față de această apariție, care o vedem pe teren? S'a eliberat sufletele! Libertatea nu poate fi refuzată pe deplin nici acelor, ale căror tendințe le considerăm de periculoase, dacă ei necondiționat voiesc să se valideze. Guvernului dacă i-se poate face reproș, numai atâta reproș i-se poate eventual face, că nu și-a validat din destul puterea sa legală față de agitațiunile în adevăr păcătoase, pentru că a lucrat în spiritul evanghelic, care în formă de parabolă spune că la stărpirea neghinei să grijim, ca deodată cu neghina să nu stărpim și grâul curat.

„Așadară pe lângă validitatea libertății nețermurite totuși vedem că — grație patriotismului majorității uriașe a concetățenilor noștri de limbă nemaghiară — în foarte puțin număr au ajuns în dietă aceia, cari au mărturisit un program, care nu poate încorda cu ideea de stat maghiar, cu condițiile ideii de stat maghiar. Răul dacă s'a arătat, e de natură locală. Nu se poate zice, că este de regnicolară. Și dacă e așa, stimații mei prietini, acum când noi am intrat în alegeri după ultimele zile ale unui sistem politic, care a fost în toate privințele acomodat ca să reducă prestigiul statului maghiar și n'a fost acomodat, ca să sporească numărul credincioșilor statului maghiar, — dacă aceasta și acum e așa, atunci în adevăr putem privi cu încredere și speranță la formațiunea lucrurilor. Dacă succede să alcătuim o astfel de epocă, în care direcția guvernării întregi va conduce acolo, ca statul maghiar deoparte cu puterea sa impunătoare, de altă parte cu

justețea sa necondiționată, cu curățenia vieții sale interioare, cu binefacerile, extinse asupra tuturor, ale activității sale atragela sine și înlăntuiește pe cetățenii sei”.

CORRESPONDINTE.

Sinoadele protopopești.

— Din vicariatul Hațegului. —

În 22 Martie a. e. clerul districtual, din vicariatul Hațegului și-a ținut adunarea sa sinodală ordinară, în frunța parohie gr-cat. Rechitova, sub prezidiul Preaon. Dr. Iacob Radu, vicar foraneu în Hațeg. Această adunare, ca și cea din anul espiat, a fost împreună și cu misiuni populare.

A vorbit protopopul Orăștiei Dr. V. Frențiu, care a explicat și spus clar, legile dumnezeiești și bisericesti, pe cari prin s. botez — sunt obligați creștinii, cu toată strictețea, a le ține. observa și a-și conforma întreaga viață prescripțiilor acelor. Cu colori atât de vii, a depins și a descris uriciunea păcatului și tristețea lui urmări. încât a înduioșat inimile ascultătorilor, îndemnându-i la pocăință și mărturisirea păcatelor.

Numărul celor mărturisiți, a trecut mult peste 700. A doua zi toți aceștia s'au cuminecat.

La începutul s. liturgii din ziua a doua, Preaon. Dr. Iacob Radu, a ținut o frumoasă și foarte instructivă cuvântare — despre scopul și destinația s. biserice.

La priceasnă Multoa. Dr. Frențiu, a cuvântat despre s. Eucharistie, îndemnând poporul, să rămână ferm și stabil în cre-

dința cea sfântă, bună, salutară și mântuitoare a s. biserice române gr-cat. Credincioșii din această parohie vor rămânea multă vreme cu o plăcută și mângâietoare amintire de aceste două zile.

Sedința sinodală abia la 2 oare p. m. s'a putut deschide. S'a constatat prezența a 19. preoți. S'a publicat rescriptul Veneratului Ordinariat, prin care se aprobă decizia Sinodului din trecut, și apoi On. Aron Mihăesc, își citește disertația despre sărbătorile bisericesti și băbești. Desfășură isvorul provenirei și obligământul sărbătorilor bisericesti, combate și reproabă sărbătorile băbești, dezaastroase, atât economiei naționale, cât și simțământului publico-moral creștinesc, și militează pentru abrogarea acelor. Disertația — diligent lucrată — să primește și declară — unanim — de bine succesașă. Să defige, ca loc pentru ținerea sinodului anului venitor, parohia Silvașul-inferior. Să citește raportul prezidiului, despre starea districtului, care minuțios și bine redactat, să primește cu mulțămire și recunoștință, relevându-se, că Preaon. Domn vicar, zelos, face și întreprinde tot posibilul pentru binele, înflorirea și prosperarea districtului.

Preotul Iustin Țarină, prezintă o propunere pentru înființarea unei rennuni preoțești de înmormântare, dar după-ce prezidiul declară, că Veneratul Ordinariat, se ocupă cu chestia aceasta și-o retrage.

I. Ț. p. Ț.

Contra emigrării.

Vulcan, 7 Maiu 1906.

Dintru început, am urmărit cu încordată atențiune curentul de emigrare a po-

Astfel am rămas în speranță și ne-am încrezut soarta confrăților, cari, durere, până în ziua de astăzi n'au făcut nimic pentru noi. Inimicii noștri croați cu liga lor culturală „Ciril și Metod” din Zagabria. În timpul acesta, în care confrății ne cercetau și ne înșirau prin diferite promisiuni efemere, s'au folosit de amortirea noastră și de neinteresarea confrăților noștri, și prin o luptă draconică, aproape contra voinței poporului, au reușit de a înființa în satul Susnievița o școală cu amăgitoare inscripție: „Narodna Uclonoia” (Școală națională) edificiu cu un etaj, care de altcum ar fi pozoaba satului. Mulțămire patriotismului câtorva persoane, cari n'au întârziat de a demasca liga culturală croată și a propaga rumerilor tenaci planurile seducătoare ale ligii croate, mișcarea și rezistența rumerilor contra ligii culturale croate într'adevăr a avut efect și continuă printre toți rumerii așa încât liga nu și-a prea ajuns scopul până acum.

Rumerii din Susnievița și jur nu voesc a-și trimite copiii la o astfel de școală. — afară de vre-o câteva familii croatone cari sunt bine plătite din partea legii. Dar am frică temeinică, că locuitorii văzând, că dela Maiorescu și până în prezent au trăit numai din promisiuni și în speranțe efemere; mai departe am frică, că dacă va mai ține neinteresarea aceasta a confrăților câțiva ani, poporul român va fi silit să cedeze lupului, care așteaptă cu mare nesăț prada și oara decisivă. Noi rumerii, nu cerem dela confrății noștri de cât inițiativa și micul ajutor, pentru a putea înființa câteva școli românești, ca astfel tinerii noștri să se poată instrui în limba maternă, pe care

la din contră vom fi espuși de a o uita, ca vecinii noștri, ștergându-se astfel ultimele rămășițe ale românismului din văile și munții Istriei. Confrății noștri de altcum au o sfântă datorință de a ne sări în ajutor în timpurile acestea atât de critice pentru existența noastră ca naționalitate română în marea slavismului. Acum doi ani am semnalat pericolul amenințator, conjurând românimea, să nu se lase învinsă în patriotism de Bulgari. De atunci până azi a crescut pericolul desnaționalizării noastre în mod neproporționat cu timpul și cu puterile noastre de rezistență. Rugăm foile românești, să auză țipetul nostru de durere și înainte de oara desperării, să ieie act de starea noastră, solicitând grabnic ajutor.

Susnievița, 1 Maiu 1906.

A. Glavina.

Assuridilili.

— Humorescă, după R. H. Greinz. —

(Continuare.)

Aieveal Nimic nu e nou sub soare! Abia la cinci minute, după-ce mă așezasem comod pe divanul verziu din mijlocul salei, să străcură în lăuntru o părechită elegantă, cari evident nu erau căsătoriți, căci spre așa ceva pușorii erau prea de tot delicați.

Ei mă măsură cordiș cu priviri supărătoase, eu însă cu atât mai aprig mă cufund în catalogul meu. Îmi cumpărasem adevăr un catalog, ca cu atât mai fără îndoială, să dau semne, că aievea mă interesez de lucrurile aceste.

Cei doi amorizați prin perzeveranța mea, au fost puși la o prea grea probă de paciință. După o scurtă așteptare și șoptiri agitate, cu priviri nimicitoare asupra mea părăsiră localul, probabil pentru a să refugia în altă sală la vechii Egipțieni.

Evenimentul să repetește, dar și pe a doua oară am pefugat-o.

După un oătrar de oară o damă tină, singură, fără însoțitor, își vâră capul în sală, ținând un *Badeker* gros înaintea feței (*îndreptar* pentru călătorii și mazăe). Drace! Una din pățențele mele! Și eu din parte-mi mă așeză după catalogul meu, și numai atâta mai observ, cum domnișoara M., dând supărată din umeri, să întoarcă cătră un locotenent, apărut pe pragul ușii. Singur aștia să duc la descoperirile mexicane din imperiul *Incașilor*, căci Egiptul e deja ocupat.

Tot la două minute mă uit la orologiu. Arătătorul, pare-că, de loc nu vrea să meargă înainte. Răsfoiesc în catalog, și cant chipul, ce era vis-a-vis de mine. — Nr. 96. b. *Assuridilili*.

Involuntar, mă plec înainte, făcând o reverință venerabilului domn, tăiat într'un stan de piatră, în mărime mai mare, decât naturală. Apoi încep a scurma între puținele mele rămășițe istorice după Majestatea Sa veche assiriană. Împăratul Assuridilili, cu părul său cu îngrijire cultivat și cu barba sa venerabilă, care ajungea până peste piept, și acolo să desfăcea în două bucle groase și încrețite, să părea, că suride, ca și când ar vrea să mă ieie în bațjocură. Oare nu cumva și asta?... Nu să poate! Ce știe un împărat vechiu assirian, despre rande-vu-ul unui asistent

poporul nostru românesc, la America, și totdeauna l-am reprobat în sufletul meu. L-am reprobat întâiu și mai întâiu, din acel punct de vedere, pentru că prin emigrare la America, perdem deoparte forțele combatante, de altă parte, ni-se înpușinează brațele muncitoare în patria noastră; ba citez a afirma mai mult, prin emigrare la America, poporul nostru românesc să va desnaționaliza cu desăvârșire. Străin în țară străină, nu știe alte limbi, afară de a lui; nu poate veni în contact cu semenii sei. Pe român, emigrat la America, mi-l închipesc, că o naie rămasă fără cărmăciun pe luciul mării.

Și cum-că aserțiunea mea e adevărată, dovedește chiar corespondința, cea mai nouă publicată în prețitul ziar „Unirea” nr. 19, și iscălită de „preotul din America” (adecă Dr. Epaminonda Lucaciu), carele pe baza esperințelor câștigate acolo la fața locului, zice: „că pe dânsul îl doare curentul de emigrare.” Pentru-că, motivând adauge: „că ori câtă silă și-ar pune cineva, că să conserveze și să țină trei generațiuni la neamul, din care își are cineva originea, e imposibil.”

Curentul acesta nu e bun și sănătos; și pentru națiunea noastră e chiar dăunător și de condamnat din toate punctele de vedere. Și că să putem împedeca acest curent rău, ba mai mult, că să-i putem pune stavilă, și răgaz trebuiește, ca preoțimea noastră și învățătorii, conducătorii firești ai poporului, să se nisuiască într'acolo, că poporul nostru, a cărui număr dela 1850, s'a îndoit aproape, să îmbrățoseze și altă ocupațiune în țara noastră, din care să poată trăi cinstit, — nu numai economia câmpului.

O atare ocupațiune rentabilă, și încă necunoscută în partea cea mai mare la

poporul nostru românesc, din unele părți a Ardealului, e și băișagul de cărbuni de piatră.

Industria de baie, sau mai bine, băișagul cărbunilor de piatră, a luat un avânt îmbucurător la noi în Ungaria, și mai de cu samă în valea Jiului românesc, în comuna Vulcan, unde cea mai bogată societate, numită „Salgó Tarján”, e proprietara băilor de cărbuni de piatră.

Această societate la Vulcan, în timp de 5 ani așa s'a dezvoltat, și în urmăre și comuna noastră politică, încât cine a fost înainte cu 5 ani pe aici, dacă azi ar mai veni, de sigur afirm, că ar rămâne frapat de ceea-ce ar fi constrâns să observe.

Frăților preoți și învățători! Sus amintita societate „Salgó Tarján”, prin hârtia sa de dto 4. a l. c. nr. 1802—1906, notifică oficiului parohial gr-cat. de aici, că intenționează, să ridice gradat, producția de cărbuni, la an, cel puțin cu peste un milion de toane. În scopul acesta apelez cu toată dragostea frățască la voi, și vă rog, că în loc de a lăsa, eventual chiar a îndemna poporul nostru, să meargă la America, mai bine îi atrageți atențiunea la o nouă Americă, ce să află aici acasă la noi în Ardeal, la o nouă ocupațiune, la băișagul cărbunilor de piatră din valea Jiului, în comuna Vulcan. Fie pânea cât de rea, tot mai bine în țara mea!

Aici un om harnic și cruțător câștigă cei dela 18—20 ani câte 2 cor. pe zi; dela 20 ani în sus, câte cor. 2'60—5 cor. Plata lucrătorului crește în proporție cu hârnicia lui. Sunt aici oameni cu familie numărtoasă și trăiesc cinstit. Cunosc iară alții, cari prin hârnicie și cruțare, venind aici la lucru, au ajuns la pârșale, și și-au scos pământurile, ce acasă la ei, erau zălogite. Când însă s'au întors acasă, s'au dus cu bani, și

și-au cumpărat boi, de și-au putut lucra pământul cu ei.

Fie-care lucrător pentru a putea fi luat la început, și mai târziu inițiat în baie, să recere să fie sănătos și să aibă la sine carte de lucru. Avându-o această la sine, călătorește cu bilet de jumătate. Lucrătorii, respective baieșii, capătă dela societate locuință constatătoare din o chilie, culivă și cămară, pentru cari plătesc lunar 3 cor.

Întru cât cineva, ar voi să reflecteze la astă nouă ocupațiune, foarte rentabilă pentru poporul nostru, și cu mult mai avantajoasă, decât emigrarea la America, să se adreseze către subscrierul, și la dispoziție, că să-i dau ori ce invitațiuni. Să se notiifice numărul lucrătorilor, cari intenționează a veni deodată, și câți dintre ei is cu familie?

Ioan Pataki
paroh gr-cat.

REVISTE.

Viena plutește în veselie. Cu totul pe neașteptate a surprins-o vestea, că vecinul Wilhelm II. împăratul Germaniei o va visita în Iunie. O vizită neașteptată și fără nici o insinuare de formalitate.

Wilhelm II. va sta în Viena la aliatul și bătrânul său prietin două zile, și în acest timp toate privirile vor fi țintite spre ei.

Această distincție și alipire atât de semnificativă, ce o face împăratul german, mulți o esplică, că nu e un act de recunoștință față de bătrânul nostru monarh, ci e un

la institutul patologic cu unica fică a unui fabricant de tutun!

Nădușala zilei ferbinte de vară pătrunse chiar și până în sala assiriană. Afară, în curtea muzeului, zuzură apa din făntăna săritoare. Chiar și numai ploșcăirea apei răcoritoare îți face bine și stămpără nervii slăbiți de putere

„Trezește-te visătorule! că te așteaptă nevasta în templul zeului lunei!” Asta evident pe mine mă privea, mai ales, că mă simțeam scuturat de umăr, ce e drept delicat, dar cu energie. Eu mă ridicai în sus. Un bărbat mareț sta înaintea mea cu lungi pléte undulătoare a capului și cu o barbă venerabilă. Peste frunte avea o legătoare purpurie (roșie), cu tot felul de semne. Tot odată am observat, că m'am trezit într'o noapte cu lună frumoasă, ce sta să te ametească.

„Tu ești încă îngălmăcit de vis!” zise străinul. „Uită-te în fața mea. Eu sunt preotul suprem a zeului luneei, numit Sir!”

„Așa dară Sir să chiamă zeul lunei? asta n'am știut-o” — zisei eu. „Foarte mă bucur, că am extraordinara fericire, a face cunoștință cu venerabilul a DTale persoană”, și cu acestea întind mâna, voind a strânge cealaltă a venerabilului domn cu legătorea pe frunte.

„Ce te incumeti muritorule!” mă apostrofă preotul. „Trupul meu, dedicat zeilor, nici o faptură, născută din pulbere, nu e iertat să-l atingă.”

„Mă rog scuzăți,” zisei eu ceva frapat. „Vină cu mine! Nevasta ta, fata împăratului, te așteaptă. Gloriosul nostru împărat, Assuridilili, încă va veni cât mai curând, spre a aduce jertfa sa zeului lunei.”

Un gest impunător din mână. Eu merg înainte. Iară și un răsnet ca de trăsnet înapoia mea: „Nefericite! Tu te incumeti a trece peste pragul acesta sfânt cu picioarele încălțate?”

Așa dară o nouă greșală contra etichetei! Frumos lucru are să iasă încă din treaba asta! — mă gândii eu. O fată de împărat assirian de nevastă. Împăratul Assuridilili de socru. Nici cea mai slabă închipuire, cum am să mă port față de zeul luneei. Dacă ar fi fost bătar o zeiasă a luneei.

Așadar mă desculț, și cu ocaziunea aceasta îmi arunc ochii mai de aproape împrejur. Un bere romantic de palmi. Înaintea mea edificiul masiv a unui templu vechiu — assirian. Un portal de intrare scund, de marginele cărnia erau cioplite în piatră fel de fel de chipuri fantastice de animale, lei și tigrii cu capete de om.

Nu mai în ciorapi trec peste pragul templului, și prin coridoare temperat luminate ajung în fine în sanctuarul zeului lunei. O statuă tare fără gust cioplită. Preotul suprem încrucișându-și brațele, să aruncă, cât era de lung la pământ. Eu de silă — bucuros fac asemenea.

Cum stam așa lungit, îmi cam ridic ceva capul și ochese de o parte. Pe lesnele de piatră zăresc șgulită o figură de femeie. Acum ne ridicăm toți trei de-odată. Fata de împărat îmi zboară în brațe.

Că doară asta-i Paula! Dar a bună samă că nu să chiamă așa. Eu dar mă rețin dela observarea asta, ca să nu mă blamez din nou, și sărut pe nevasta mea de împărat cu foc și de repetite-ori.

Între aceste afară să aude un spectacol colosal. În momentul proxim intră în sanctuarul o suită într'adevăr pompoasă în colori și impozantă. Împăratul Assuridilili — e curat chipul Nr. 96. b. din catalog — vine și mă stringe mișcat la peptul său. Eu încă tot în ciorapi mă topesc dintr'o perplesitate într'alta.

Ceremonii îndelungate de jertfă și cântări monotone fără nici un gust, la cari răspundea de afară în intervale regulate muzica de pisici. Cei prezenți să desbrace de unele din hainele lor și iau alte haine de gală și mai variate în colori, și alte legături pe frunte. Merge treaba ca într'o garderobă. Împăratul Assuridilili mai mult decât de zece ori și-a schimbat hainele, dintre cari unele, adevărate haine de principe, — le oferi ca jertfă zeului lunei. Nevasta mea încă, ca o ciapă, țipă de pe sine o haină după alta, și în urmă stă înaintea mea într'un răpitor costum de bal albastru-deschis.

D'apoi, că doar asta-i haina de bal a Paulei dela pic-nic-ul academic, unde făcusem prima cunoștință.

Ca să-mi arăt și eu venerațiunea către zeul lunei, mă desbrace de geroc și de vestă și cu profundă reverință le pun ca jertfă pe altarul zeului lunei.

Un răsnet de aplanse jar împrejur. Împăratul mă stringe profund mișcat din nou la peptul său, ceea-ce mă însuflețit atât de mult, cât în consimțul general a întregii curți assiriene mai jertfi zeului lunei și gulerul și cravata, și în urmă și ciorapii, acățându-le toate pe statua zeului.

(Va urma.)

prilej de a să răsbuna asupra Italiei în urma ținutei ei dușmănoase la conferințele din Algeciras. Această părere pare a să confirma prin faptul, că Germania nici nu cearcă vre-o formulă, prin care să arete cauza visitei, ce o face. Deși visita aceasta este privată ca o demonstrație contra Italiei, totuși tripla alianță va susta și pe mai departe în aceleași forme goale, cari să vor desfăce la prima ocaziune binevenită.

Privită această vizită din punct de vedere al constelației politice europene, ni-să presintă cu totul altcum lucrul. Germania în urma acțiunii comune a Angliei și Franței, a căror interese comercială să lovesc mereu în capete, azi-mâne va fi izolată cu desăvârșire. Pretinia Rusiei pentru Germania e aproape perdută, ea să va aliplă la cele doue puteri, cari îi pot garanta mai multe favoruri. În eventualul războiu, ce s'ar naște în urma unei acțiuni comune a Franței și Angliei, Germania vede în Austro-Ungaria singurul aliat și sprijin. Interesul Austriei e de asemenea să sprijinească Germania, ca ea încă să fie ajutată în războiul, ce-l poate avea numai cu Italia, care tinde să fie stăpâna țărmurilor adriatice și a mării adriatice.

Această vizită să poate considera ca o grijă pentru ziua de mâne, ca o refinoire a raporturilor de a să ajuta reciproc în marea luptă, ce se va da inevitabil între germanism, latinism și slavism. — Ce privește poziția Ungariei, e deopotrivă de rea, ori că va ieși biruitoare una ori alta.

ELECTORALE.

Alegerile s'au terminat. Afară de cei 15. deputați naționaliști, a căror nume l-au dat deja, n'a mai putut fi ales nici unul; stăpânirea s'a îngrozit, când a observat, că în zilele prime au fost aleși românii și au crezut că întreagă dieta se va umplea de naționaliști și astfel au dat frâu liber gendarmilor, să-și facă voia. Baioneta și glonțul s'au văzut numai la alegerile românești și numai la acelea corupția și terorismul a fost în floare. În chipul acesta a fost posibil să pice rând pe rând candidații naționali.

Mai rămân trei alegeri, la Oeh, unde candidază Gheorghe Pop de Băsești și unde de sigur se vor întâmpla scandale, la Dobra, unde alegerea a fost suspendată, fiindcă candidatul naționalist avea majoritatea și la Begasângeorgiu, unde candidatul Breban e în balotaj. Mărturisim, că nu avem multă nădejde, de reușită în aceste cercuri, dar așteptăm ziua alegerii cu nerăbdare, ca să vedem ce mijloace vor mai iscodi contrarii nostri spre a împedeca intrarea românilor în parlament.

Nota ridicolă a situației e, că evreii dela „Egyetértés“, „Ország“ și „Független Magyarország“ aruncă foc, pentru căderea lui Erdöss și Jeszensky și pun toată vina pe vicispanul Szász și pe fibirăul Pongrátz, că au pactat cu Românii și au favorizat alegerea lui Vajda și Maniu!!!

Sărmanii! fala jidovească e atinsă și durerea i-a orbit. Szász ține cu Românii și își trimite feciorii la Șard să lucre contra lui Vajda, — și Pongrátz, care talmăcia pe românește vorbirile lui Erdöss!

Dar, sperăm să mai revenim!

Expoziție românească în Sibiu.

Din incidentul serbărilor pentru sfințirea Catedralei, profesorul D. Comșa va prezenta P. T. publicului colecțiile sale, în

Pavilionul de patinaj, strada Scheewis, lângă „Gesellschaftshaus“, aranjând o

Expoziție

din

Ornamenta industrială oasnice.

Expoziția cuprinde:

O colecție scule de lemn încrestate. — Albume cu modele originale de cusături, de țesături colorate și de pânze — Porturi întregi. — Colecții de rufărie și țesături. — O colecție vase de lut și alta de oase încondeiate. — Modele. — Desemnuri. — Fotografii, etc.

În total 2000 piese.

Expoziția va sta deschisă, cu începere de Sâmbătă în 12 Maiu n. c. dela 7 oare dimineața și până la 6½ oare seara.

Bilete de intrare se vând la Cassa Expoziției.

Recomandăm călduros cercetarea expoziției Dnui Comșa, știute fiind jertfele ce Dsa aduce întru colectarea obiectelor de artă românească.

Noutăți.

Știri personale. Păr. canonic Dr. Augustin Bunea, terminându-și studiile istorice în bibliotecile din Roma, Mercuri în 2 crt. a fost primit în audiență privată de Sfinția Sa Pontificale Pius X. — Dr. Victor Szmigelski, canonic și inspector școlastic, va asista la examenele școalelor populare din districtul protopopesc al Dârgei. — Prof. Iacob Mureșianu a plecat azi la București, ca să asiste la repetițiile monumentalei sale opere „Măndăstirea Argeșului“, care se cântă la 7 Maiu v. de corul „Carmen“.

Din Arhidieceză. Dănilă Turcu, paroh în Șopteriu, distr. Cățina, cu ziua de 1 Iuliu n. a trecut în statul deficienței, din cauză de boală.

„Muza Română“ a apărut nrl. 3. cuprinzând alese piese muzicale, aproape toate compoziții de a distinsului nostru profesor, între cari *Marșul jurnaliștilor* pe 4 mâni și o preafrumoasă *Horă* dedicată prof. Kiriac, dirigintele cunoscutei societăți corale din București „Carmen“. Publică și două piese pentru cor: „*Făi, făi și Măi*“, piesă popo-

rală din România, culeasă și armonizată de Anastasescu, și „*Numai una*“, melodie din România pentru cuvintele poeziei lui Gh. Coșbuc, aranjată de I. Crișan. În partea literară începutul unor reflexiuni la studiul dlui dr. Gaisser din Roma asupra irmoaselor de Paști în ritul grec. — Recomandăm cu căldură cunoscătorilor de muzică această revistă, redactată cu atâta îngrijire.

Banchet. Joi sara s'a dat în onoarea deputatului Dr. Iuliu Maniu, avocat arhidiecezan, un splendid banchet în marea și frumos decorată sală a hotelului „Univers“. — Au azistat la acest banchet toată inteligența blăjană, profesori, avocați, medici, preoți și meseriași, în frunte cu Rysmii canonici Dr. Victor Szmigelski, Alesandru Uilăcan, Dr. Izidor Marcu și Ștefan Pop, în total 89 persoane. Primul toast l-a ridicat canonicul Dr. Marcu, care salută pe noul deputat în alese și foarte frumoase cuvinte, ca pe unul, care va avea să lupte și de aci înainte pentru drepturile poporului român. A răspuns Dr. Maniu, foarte plăcut atins de această nouă manifestație de simpatie și dragoste, ce i-o arată publicul nostru și promite să fie un reprezentant sincer și energic a neamului românesc în dieta țării, unde va nizui cu toate puterile să țină sus steagul aspirațiilor și postulatelor naționale. Aclamațiuni generale și îndelungate acoper cuvintele vorbitorului. Șirul toastelor se continuă și spiritul dragostei, și a entuziasmului stăpânește până la sfârșit inimile tuturor.

În atențiunea medicilor. În foaia oficială a comitatului Făgăraș Nr. 18, s'a publicat concurs de medic cercual pentru cercul Viștea inf. sub Nrul 1016—906 pret. cu emolumentele: 1600 cor. salariu, 400 cor. pausal de călătorie, 400 cor. pentru cuartir, termenul pentru înaintarea rugării e 19 Maiu. Cercul e curat românesc, alegerea unui român e sigură.

Pentru meseriași. Până la 31 Maiu n. Preaveneratul Conzistor escric concurs la: un ajutor de 120 cor., care se va conferi unui sodal, care se face măiestru, la unu de 80 cor. pentru un învățacel, care se face sodal, trei de câte 40 cor. și unu de 13 cor. 13 fl. pentru învățacei de meserie, — toate acestea din fundațiunea Vancea-Cassa arhidiecezândă. Tot până atunci e deschis concurs pentru un stipendiu de 120 cor. din fundațiunea Pappalvi, și pentru patru ajutoare de câte 30 cor. din fundațiunea Vasiliu Rațiu, destinate pentru învățacei de meserie. Cei ce sunt rudenii cu fundatorii vor avea preferință, afară de aceea, cei ce concurg la ajutoare din fundațiunea Vasiliu Rațiu, trebuie să fie născuți în Blaj, Reghinul-săsesc ori Făgăraș, și să garanteze prin părinții ori tutorii lor, că nu-și vor părăsi religiunea gr-cat. și neamul.

Petrecri. „Reuniunea sodaliilor români din Sibiu“, invită la *convenirea socială*, împreună cu cântări, declamațiuni și joc, ce se va aranja din prilejul sfințirii Bisericii Catedrale și cu binevoitorul concurs al dnei Maria Dr. Crișan, dsoarelor Elena Cunțan, Olivia Baroși și dl Titu Morariu, la 13 Maiu st. n. 1906 în „Gesellschaftshaus“. O parte a eventualului venit curat este destinată fodului Halei de vânzare a meseriașilor români.

Necrolog. † *Amalia Aaron*, soția preotului din Gurarăului, după scurte și grele suferințe a repausat în Domnul, provăzută fiind cu SS. Taine, în 1 Maiu st. n. 1906, în etate de 42 ani și al 27-lea al fericitei căsătorii.

Odihnească în pace!

Oroloage de aur și argint și tot soiul de obiecte din aceste metale se pot afla și câmpără cu toată încrederea dela firma IULIUS EROS din SIBIU, care atât în executarea serviciului, cât și a prețului merită toată considerarea. De ce să umbliam după lucruri rele pe airea, când celea bune le aflăm la noi acasă? (8)

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Spiritismul.

(Continuare)

„Apoi profesorul Lombroso măsură forța musculară a mediei cu doi dinamometri, obținând rezultatul următor: cu dinamometrul *Collin*, strâns mai întâi în mâna dreaptă, apoi în cea stângă, indicele arăta 80 de grade; cu al lui *Charrier*, strâns deodată cu amândouă mâinile, s'a ajuns până la 36 de grade“.

„Iarăși la lumină deplină s'au mai repetit de câteva ori mișcările și ridicările totale ale mesei, la o înălțime variată de 30—50 centimetri. Într'aceea, la sfatul cavalerului Chiaia, s'au tras cu toții înapoi cu scaune și cu medie cu tot, luându-și mâinile de pe masă și depărtându-se dela ea, dar totdeauna ținându-se cu mâinile în lanț, și s'a văzut măsura, la început tremurând, apoi ridicându-se singură dela padiment cam 30 de centimetri, și rămânând suspendată în aer câteva secunde“.

„Media Paladino, în decursul fenomenului acestuia se părea că suferă durere, poate că din cauza unei sfortări de voință, ori din cauza unei consumări mari de fluide, căci ea trebuia să înfrunzeze fără contactul nemijlocit al măsutei. Profesorul Lombroso, dornic de a scruta toate până la cele mai mici amănunte, întrebă de puterea nevăzută, carea se chema Iohn, să spună de au fost cumva fenomenele acelea un product al voinței ori al creerului mediei. I-s'a răspuns cu două lovituri puternice ale măsutei, că: nu“.

„Dar înainte de ce am fi trecut la experimentele din întunec, profesorul Lombroso puse de-a stânga sa, și de-a dreapta mediei, la o depărtare de mai bine de un metru dela aceasta, unul din cele două scaune rămase goale, punând pe ei o dobă, un clopoțel și cei doi dinamometri, cari indicau 0°. Celalalt scaun gol, era lângă perete, departe de doi metri de profesorul De Amicis. La, cererile repetite ale cavalerului Chiaia, profesorul Lombroso legă pe toți cei de față cu una și aceeași funie, pe la încheieturile mâinilor, rămânând deslegate numai dreapta lui și stânga cavalerului Chiaia, carea era în contact continuu cu a lui“.

„Stingându-se în curând lampa de gaz, atât De Amicis, cât și prof. Lombroso, spuneau că simțesc pipăituri pe trup“.

Chiaia se rugă de Iohn, să sune clopoțelul. Iohn din contră aruncă jos de pe scaun cei doi dinamometri, doba și clopoțelul, mișcând deodată cele două scaune goale, departe unul de altul, așa, că se auziau scârțâind pe padiment, și s'au lovit deolaltă producând un sgomot mare. Lombroso întrebă, de cumva se pot duce pe măsuta obiectele trântite mai înainte jos. I-s'a răspuns, că: da. Curând după aceea se auzi sgomot de obiecte pe măsuta; și întrebând, că oare dinamometri sunt obiectele acelea, măsuta i-a răspuns, că: da. Vrând să aprindă lumina, ca să constate cele întâmplate, Iohn se împotrivi, și atunci se auzi, că un scaun a căzut jos, pe când celalalt venia cătră măsuta și se așeză în liniște pe ea, fără să se atingă de mâinile celor prezenți, — puse pe măsuta, —, cu toate că era întunec. Aprinzându-se lampa, un scaun s'a aflat pe masă, deasupra celor doi dinamometri, dintre cari *Collin* indica 65 de grade, iar *Charrier* 37. Celalalt scaun era trântit jos“.

„Profesorul Lombroso puse iarăși pe zero cei doi dinamometri. — Stingându-se lampa, Iohn a luat scaunul de pe masă, dar încet, și l-a pus jos. Chiaia atunci se rugă din nou de Iohn să sune clopoțelul; dar în schimb se auzi un marș pe dobă. Cerând să se audă limpede sunetele coardelor, Iohn execută și făcând să se audă limpede sgărieturile unghiilor sale. Fenomenul acesta ținând cam 25—30 secunde“.

„La cererea tuturor, și la câțva timp după aceea, se văzură în aer câteva flăcări de o culoare vineție, cari falfăiau în diferite direcțiuni“.

„Scaunul, pe care ședea prof. De Amicis s'a luat de sub el cu puterea, și după câteva secunde i-s'a pus la loc, așa, că a putut să șadă din nou“.

„Întrebându-se Iohn de vrea să repetască experimentul presiunii dinamometrilor, răspuns, că: da. Curând după aceea, spuse media, că e gata. Aprinzându-se lampa, s'a constatat că dinamometrul *Collin* indica o presiune de 33 de grade, iar *Charrier* de 30°; amândoi erau departe de mâinile mediei, așa că ea nu

putea ajunge la ei, și pe lângă aceea mai era legată pe la încheieturi de o mână a profesorului Lombroso și de alta a lui De Amicis“.

„Stingându-se lampa, se auziră bătăături puternice în mijlocul mesei, fără să fi fost lovite vre-una din mâinile asistentilor“.

„Toți băgară de samă, unul după altul, că ar trece peste mâinile lor un vântuleț răcoros, și apoi, că o barbă“, le-ar fi atins mâinile.

„Pe când se întâmplau acestea, Eusapia striga, ca îngrozită, că ar vedea o umbră și după aceea o persoană, carea ar sta în picioare la spatele lui Lombroso, o umbră, carea se întindea să iea diametri. Și de fapt Lombroso mărturisia, că simte la spate o presiune, produsă ca de contactul unui trup omenesc, și lăsând pe un moment mâna stângă a lui Chiaia, voi să pipăie cu dreapta, că ce era la spate. Dar nu putu să pipăie nimica. Într'aceea Eusapia spunea, că vede pe Iohn strângând dianometri rămași pe masă, și se ruga de profesorul De Amicis să o lase să-și apropie stânga — legată de dreapta lui — de mâna sa dreaptă ținută de stânga lui Lombroso, și strângea tare cu amândouă mâinile mâna lui Lombroso, ca să arete cum făcea Iohn“.

„Aprinzându-se lampa s'a constatat, că dinamometrul *Collin* indica 30° de presiune, iar *Charrier*, aflat întors, arăta 42°. Profesorul Lombroso încă i-și făcând observarea, că presiunea, ce o primise dela Eusapia pe mână, corăspundea cam la 42°“.

„După aceasta, constatându-se, că toți erau încă legați cum se cuvine, prof. Lombroso începă să deslege, mai întâi pe cei dintâi legați, și rând pe rând pe toți“.

„Stând în picioare cu toții, se întrebă Iohn, că nu ar voi să-și iea rămas bun. Și măsuta de abia atinsă de câte un deget al mediei și al profesorilor Lombroso și De Amicis, se ridică de două ori până la înălțimea de mai bine de un metru dela pământ, căzând jos dintr'una“.

„Ședința s'a terminat la 12 1/2 noaptea. Prof. Lombroso examină atunci puterea musculară a mediei, și constată, că puterea ei scăzuse, pe cum se știe că se întâmplă, — arătând dinamometrul *Charrier* o rezistență de abia 23°. Tot așa ceva s'ar fi observat și dacă s'ar fi măsurat greutatea mediei, înainte și după experimente. Căci după experimente s'ar fi constatat un scăzământ de greutate mai mare ori mai mic, pe cum a constatat și cavalerul Chiaia, în mai multe rânduri, împreună cu alți experimenterii. Neapol la 6 Martie 1892“. Subscriși, toți cei de mai sus.

Am tradus procesul acesta verbal întreg; de o parte, ca să se vadă în câte rânduri s'au întâmplat mișcări și ridicări de corpuri, fără să fi fost pus cineva mâna pe ele; iar de alta, ca să se vadă, că cu câtă precauțiune s'au făcut experimentele. E drept, că sunt aci și fenomene, cari nu se țin de clasa aceasta, cum ar fi schimbarea de presiune asupra dinamometrilor, sunetul dobei și flăcările, formarea de corpuri, dar acestea nu strică nimica, pentru că ne vom provoca la ele mai târziu.

Tot la clasa aceasta se poate adauge și învârtirea meselor. Dar cazuri de aceste nu citez nici unul, pentru că ele sunt cele mai comune, și erau în uz deja dela începutul spiritismului modern.

În clasa a II-a punem sunetele produse de sine în diferite obiecte, și sunarea instrumentelor muzicale, fără să-și pună cineva mâna pe ele. De soiul celor dintâi se țin bătăturile din casa Fox și altele multe, cum ar fi și bătătura aceea puternică din experimentele lui Lombroso, citată mai sus. De altcun bătăturile, sau pocniturile acestea ale mobilelor sunt cele mai dese, și prin ele dau spiritele a se înțelege, că sunt de față și vreau să între în legătură cu oamenii. Dar fiindcă loviturile ori sunetele acestea din mobile, padiment, plafon, pereți etc., pot fi produse și de vânt, insecte etc., și așa pot fi suspecte, le lăsăm la o parte, și ne ocupăm numai cu sunetele de instrumente muzicale. De feliul acestora fie iarăși numai două exemple.

(Va urma.)

Dracul în școală,

Povestire populară, tradusă după Belanden de
Augustin Paul.

(Continuare.)

II. Copila luminii și fiul întunecului.

„Acum bagă de samă, doctore, — ai să vezi ceva extra-ordinar!“

Cu aceste cuvinte indică Huber apropierea unei fete, care venind pe o cărare din parc, când dispărea prin boschete, când oșea din nou la iveală.

Dr. Lug i-și întoarse privirile în direcția arătată și observă o fetiță de vre-o doisprezece ani, care purta un coșuleț pe braț și se urca cu picioare ușoare pe treptele verandei.

Di Huber zimbă plin de așteptare. Toată umbra provocată pe fața sa de plănurile infernale de a răni poporul religia, a fost împrăștiată de ființa luminoasă a copilei.

„Te asigur“, șopti el musafirului său, „această copilă ar putea servi celui mai genial pictor drept model pentru un inger!“

Păreră lui Huber nu era de loc exagerată. Un cap de copilă de frumusețe mai mare și de o inocență mai îngerească abia se putea imagina. Din fața fină străluciau doi ochi, cari trădau o inteligență rară și o cuminenție, ce întrecea etatea de copil. La aceasta se mai adăoga o suflare ideală, un nimb de o inocență sublimă, unită cu o modestie delicată, cari împodobeau într'un mod fermecător pe frumoasa copilă.

„Lăudat să fie Isus Cristos!“, salută ea cu o voce limpede.

„În vecii vecilor, Amin“ — răspuse pretinește Huber. „Vino încoace Rozică și-mi dă mâna! Ei, cât ai crescut de anul trecut, abia te mai recunosc“, și-i mângăia capul buclat. „Ni-ai adus unt? Foarte bine! Poți să ne aduci de două ori pe săptămână?“

„De sigur, Die Huber: Complimente dela tata și că vă poate trimite Marța și Sâmbăta.“

„Pune coșul jos și șezi colea pe scaun. Știi, că-mi place să stau de vorbă cu tine“, zise milionarul și întinse mâna după cutia cu bonboane. „Iată niște bonboane ca să-ți mai îndulcești gura.“

„Mulțumesc Die Huber!“ răspuse fata refuzând.

„Așa? Mă refuzi? Și de ce?“

„Fiindcă lăcomia de mâncări bune și dulceturi este oprită.“

„Cine o spune aceasta?“ ispiti Dr. Lug pe fetiță.

„Sfinția sa, părintele.“

„Bine, — foarte bine!“ esclamă vesel rentierul. „Dacă toate fetele și femeile s'ar lăsa de lăcomia aceea, atunci nu ar fi atâtea stomacuri stricate, ar fi mai puține pungi goale și mai puține năcazuri și griji pentru părinții de familie.“

„Ai fost și tu la procesiune?“ întrebă avocatul mai departe.

„Da.“

„Și ce-ai făcut acolo?“

Copila privi străinul cu ochi mari, întâi mirată, apoi se coborâ expresiunea unei observații neplăcute pe fața-i îngerească.

„Ceea ce se face la procesiune, aceasta

o știe fiecare creștin“, răspuse Roza cu seriozitate.

„Vezi, eu nu știu.“

„Nu știi, fiindcă ești jidan.“

„Cine ți-a spus, că eu sunt jidan?“

„Se cunoaște de pe față.“

Di Huber i-și duse repede batista la gură începând să tușească, ca să-și disimueze râsul.

„N'ai fi atât de bună, să înveți pe cel neștiutor și să-mi spui ce a-ți făcut la procesiune?“

„Ne-am rugat lui Dumnezeu, cerând să ne binecuvinteze câmpiile, să ne păzască de grindină, trănnete, de ciumă, foamete și războiu.“

„Și deoarece noi suntem oameni sărmani și păcătoși, am invocat pe sântii din cer, ca să se roage și ei pentru noi la Dumnezeu.“

„Bravo, Rozică, bravo! Dar știi, că ești deșteaptă!“ zise Huber.

„De unde le știi tu acestea?“ întrebă Dr. Lug.

„Din catechism!“

„Trebuie să învățați mult din catechism?“

„Firește că trebuie. Învățătorul ne ascultă din catechism în fiecare zi, iar sfinția sa părintele, ni-l explică.“

„În fiecare zi?“ repetă jidanul mirat.

„Vezi Dta“ zise întorcându-se spre Huber, „vezi Dta care obiect este cel mai de frunte în școlăle noastre neconfesionale? Bine stăm!“

„Sunt de acord!“ răspuse milionarul, apoi continuă în limba franceză: „Dacă școala produce astfel de ființe curate și îngerești, ca această copilă, atunci metoda învățătorilor din Schwaneheim nu e de ocărât.“

Cavalerul dădu din umeri.

„Va fi ascultat bunul Dumnezeu rugăciunile voastre?“ cercetă el mai departe.

„Nădăjdum!“ răspuse mititica.

„Ai văzut tu pe Dumnezeu?“

„Nu, pe Dumnezeu nu-l putem vedea, fiindcă este spirit.“

„Ei, dacă nu poate cineva vedea pe Dumnezeu, de unde știi că există?“

„Știu fiindcă mi-a spus sfinția sa părintele și dl învățător.“

„Au văzut poate părintele și învățătorul pe Dumnezeu?“

Copila tăcu.

„Ei spune, de unde poate cineva ști, că există Dumnezeu?“ încheiă francmazonul.

„Se poate ști cu toate acestea! Dumnezeu este vizibil și se poate cunoaște din lucrurile ce le-a zidit“ răspuse fetița cu cuvintele catehismului.

„Foarte bine, ai răspuns, minunat“ o lăudă Huber.

„Lucrurile nu e nevoie numai decât să fie create de Dumnezeu, ele ar putea să fie produse din întâmplare“ observă Dr. Lug.

„Nu, din întâmplare nu se produce nimic“ explică Roza. „Tot așa de puțin, precum nu poate să se producă o casă, un oraș sau un ciasornic măcar din întâmplare, nu poate să se nască dela sine nici ceriul și pământul.“

Milionarul aplandă.

„Foarte bine, Rozică, admirabil!“

„De unde știi tu lucrurile acestea?“ întrebă jidanul.

„Din catechism.“

„Da, da, catechismul pare a fi izvorul tuturor cunoștințelor și mulțămirea întregii științe pentru poporul dela țară!“ esclamă gradul superior al francmasoneriei, în timp

ce o trăsură diavolică îi alunecă pe fața-i întunecată.

El se întoarse iarăși la copilă.

„Cei ce au scris catechismul au fost și ei oameni, cari nici odată n'au văzut pe Dumnezeu. Și cu toate acestea pretind, să le dea cineva crezământ? Nu, eu nu cred, ce spun ei despre Dumnezeu. Dacă însă Dumnezeu mi-ar scrie o scrisoare, atunci a-și cred, că există.“

„Nu vorbi cătră această copilă nevinovată asemenea lucruri!“ dojeni Huber pe avocat în limba franceză.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

„Revista noastră“ Nr. 3. cu următorul sumar: Elena Bonciu (cu portret), de Constanța Hodoș. — În dimineața Învierii (poezie), de Maria Cunțan. — Muștrare (poezie), de Despina. — Cântec (poezie), de Ion Minulescu. — Drina (nuvelă), de Constantin Anestiu. — Am vrut (poezie), de Elena Veronca. — Luna (poezie) de Gh. Topârceanu. — Miron Costin (dramă), de V. Cosmovici. — Prima sezătoare, de Ecaterina Luca. — Amintire îndepărtată, de Elena din Ardeal. — Aș vrea (poezie), de Virginia Grivase. — Cronică dramatică. Le Bargy, de Lia Hârsu. — Cele două feminisme, conferința dlui Brunetiere, trad. de Ana M. Popovici. — Cronică artistică, de Constanța Hodoș. Ilustrațiuni: Kimon Loghi, Flori de măr; St. Luchian, Cergitorul; C. Artachino, Fetuța din Tismana; N. Vermont, Armonia; G. Petrascu, Casă boerească; Moară de vânt la Mangalia.

„Sămănătorul“ Revistă Literară. Anul V. Nr. 17. cu următorul sumar: N. Iorga, Congrese de studenți. — X. Cugetări. — G. Vâlsan, În fericire (poezie). — G. Bogdan-Duică, Un roman de Ion Ghica. — A. Stavri, Visul Cosânzenei (poezie). — N. Dunăreanu, Un suflet umilit. — E. Ciuchi, Dimineața (poezie). — V. Caraiivan, Aliman Voinicul (poveste). — I. Măricaș, La seceră (poezie). — I. M. Marinescu, Darius (poezie). — G. Murgoci și N. Iorga, Cronică. — În supliment: Mănăstirea Neamțului; Portul Brăilei; Biserica Sfântului George Nou din București (după Bouquet); Băieți cu steaua, în București (după Doussault).

„Păstorul Sufletesc“ periodic de predici, Anul I. Nr. 5. cu următorul sumar: Partea I. Sărbătoarea Sfântului Georgiu, de I. Budișan preot. — Dumineca Samaritenei, de Alimpu Coste, preot. — Dumineca a VI-a după s. Paști, de Clemente Pop, preot. — Înălțarea Domnului, de A. Barboloviciu, vicarul Silv. — Dumineca sfinților și de Dumnezeu purtătorilor 318 Părinți din Sinodul dela Nicea, de Ioan Geț, protopop. — Predică la moartea unei văduve, de George Maior, preot. — Preotul dela sate, de Emil Vicaș, preot. — Provederea morbosilor, de Alimpu Coste, preot. — Partea II. Liturgica, sau tâlcuirea ritului bisericii resăritene române, (urmăre din Nr. 3.) de L. Sima, preot. — Oratoria sacră, (urmăre din Nr. 3.) de Ariton M. Popa, protopop. — Cronică. — Posta redacțiunii. Partea III. Publicațiuni.

Augustin Paul: Întră Someș și Prut, schițe, impresii, amintiri. Costă cor. 1.30 și se pot procura dela: Librăria Seminarială din Blaj.

Proprietar, editor și redactor răspunzător:
Aurel C. Domșa

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric (8) 8-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre ale întoarceri cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transilvania“

din Sibiu (7) 8-52

Intemeiată la anul 1868

în Sibiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurază în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune. edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: 90,981.088 coroane. capitale asigurate asupra vieții: 9.125.898 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,077,788.78 c. petru capitale asigurate pe viață 3,568,863.37 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Luceafărul

Institut de arte grafice și editură, Budapesta
IV, strada Molnar Nr. 10.

Editează:

„Luceafărul“

revistă pentru literatură și artă, cea mai răspândită și îngrijită revistă ilustrată românească. Apare de 2 ori pe lună, având de colaboratori cei mai distinși scriitori români.

Directori: A. Ciura, O. Goga, O. C. Tăslăuanu.

Abonament:

Ediția simplă: 1 an 12 cor. 6 luni 6 cor.
Ediția de lux: 1 an 20 cor. 6 luni 10 cor.

Pentru preoți săraci, învățători și studenți: 1 an 7 cor.

„Nelușă“

revistă umoristică și satirică ilustrată. Apare în mărime de cel puțin 12 pag. ilustrate bogat.

1 an 8 cor. 6 luni 4 cor.

Pentru preoți săraci, învățători și studenți: 1 an 6 cor. 6 luni 3 cor.

Volume ed. „Luceafărul“

O. GOGA: Poezii (ed. de lux) 2 cor. — fil. 3 „ — „
I. AGĂRBICEANU: Dela Tară. 1 „ 50 „
I. CIOCĂRLAN: Traiul nostru. 1 „ 50 „
A. CIURA: Icoane. 1 „ 20 „
Z. BĂRSAN: Ramuri. 2 „ — „
M. GORKII: Nuvele. 1 „ — „
REVAI K.: Coșbuc kolteményei 1 „ 50 „
— Porto pentru 1 volum 10 fil. —

„Illustrate“ cu motive românești, seria de 20 bucăți 1 cor. 20 fil. franco.

„Concepțiunea Mariei“ — „Madona Sixtina“, două tablouri artistice, franco, 1 cor.

Cruce saștea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și înviorază pe lângă garanță: reumă, astmă, (respirație grea), insomnie vișoarea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență, precum și ori-ce morb de nervi. Morbosul, care nu se vindecă în timp de 45 de zile folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimște banii numai decât. Acolo unde n'a folosit nici un medicament, cercați aparatul meu; sum convins despre sigurul meu aparat.

Prețul aparatului mare e cor. 6. — e de aplicat la morburii vechi.

Prețul aparatului mic e cor. 4. — e de aplicat la morburii mai ușora.

Spediția centrală de vânzare îl trimite în țară și străinătate cu rambursă, sau dacă banii se trimit înainte.

SCHÉFFER D. SÁNDOR

BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

16 (51-52)

Gratuit:

o cumpănă de casă și o mașină de fier.

Din cauza imbulzelei prea mari a marfel trimit în totă lumea renumită și de totă lumea plăcuta marfă din argintul de Mexico, și anume:

6 lingurițe, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 lingurițe de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, toate din argint de Mexico

total 46 bucăți numai 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpărător primește ca dar, și pe lângă garanță

o cumpănă de casă de o putere de 12 1/2 kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia primește garanță pe 25 ani. Spedițiunea se face ori prin rambursă ori prin trimiterea banilor înainte.

SCHÉFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

— Pentru 5 coróne —

trimit 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucăți), bun și fin

☉ Săpun de toaletă ☉

pregătit din: trandafiri, liliie, viole, reședă, jasmîn, lăcrămătoare.

Banii să se trimită înainte, ori se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.